

”СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”

ГЕОЛОГО-ГЕОГРАФСКИ ФАКУЛТЕТ

РЕЦЕНЗИЯ

на научните трудове за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор”, обявен от СУ „Св.Климент Охридски” в ДВ,бр.55/04.07.2014 г. по направление 4.4. Науки за земята, 01.08.01 Физическа география и ландшафтознание (Природна география. Ландшафтна екология. Глобална екология)”

Кандидат: доц. д-р Камен Нам

Рецензент: проф. дгн Иван Янакиев Чолеев

Рецензията ми е възложена на заседание на Научното жури (Протокол от 16.09.2014 г.) съгласно заповед на Ректора № РД 38-401/ 16.09.2014 г., на основание Чл.4 от ЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за заемане на академичната длъжност „професор” в СУ”Св.Климент Охридски” – раздел V.

1. ОБЩИ ДАННИ ЗА КАРИЕРНОТО И НАУЧНОТО РАЗВИТИЕ

НА КАНДИДАТА

Съгласно Чл.11 (1), условията и реда за заемане на академичната длъжност „професор” са налице.

Доцент д-р Камен Нам е завършил СУ „Св.Кл.Охридски”, Геолого-Географски факултет, специалност География с магистърска квалификация – Географ, ландшафтовед с опазване на природната среда, учител по география с втора специалност История. От 1986 г. е редовен докторант в Ленинградския държавен университет. През 1990 г. защитава успешно дисертация на тема: „Сравнителен анализ на антропогенните изменения на ландшафтите на

територията на Северозападна България” и придобива по сега действащия закон образователната и научна степен „доктор”. От 1991 г. кандидатът работи като асистент в катедра „Ландшафтознание и опазване на природната среда”, а през 2004 г. получава научното звание „доцент”. След неговото хабилиране Катедреният съвет му възлага лекции по Ландшафтна екология, а по-късно – по Природна география на България и Природни катастрофи и рискове. От 2010 г. е хоноруван преподавател в УНСС – катедра „Международни отношения и политика”, където води две дисциплини в магистърска степен. Преподава и във ФНПП – СУ „Св.Кл.Охридски” дисциплината Екология.

Доц.д-р Камен Нам е бил ръководител на десет дипломанти и научен консултант на две успешно защитени докторски дисертации към катедра МОП-УНСС. До 2014 г. кандидатът е усъвършенствал стари и разработил нови учебни програми в специалност География, МО-УНСС и ФНПП-СУ.

Наукометричната информация показва, че за участие в конкурса кандидатът е представил списък с публикации – общо 56 броя. Той е разделен на две части: 1. Публикации в конкурса за доцент; 2. Публикации след хабилиране – 27 броя. От втория списък 23 са авторски и 4 са в съавторство, с обем 1414 страници текст. Съавторите са декларирали 50% участие на кандидата.

Публикациите, подлежащи на рецензиране в конкурса за професор, са диференцирани съгласно конкретния характер, който е извадка от общия списък. Той включва: университетски учебник – 1 бр.; монографии – 2 бр.; статии и студии, публикувани в български специализирани научни издания – 6 бр.; публикувани и подлежащи на публикуване доклади на национални и ведомствени форуми – 9 бр. Документацията включва още участия в научно-практически и методически разработки – 5 бр. Представена е справка за цитирания от други автори (40 по негов личен архив и 10 в уверение от Библиотечно-информационно обслужване), както и списък на индексирани публикации – 16 бр., като една е реферирана в Русия.

Рецензентът декларира, че няма общи публикации с кандидата.

2. ОСНОВНИ НАПРАВЛЕНИЯ В НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА И ПРЕПОДАВАТЕЛСКАТА ДЕЙНОСТ

Научните изследвания на доц.д-р Камен Нам след първата му хабилитация са в обсега на Ландшафтната екология и Геоекология и сигурност. Основните аспекти в тази дейност мога да ги поделя в три направления: 1) Теоретико-методологични; 2) Регионални (теренни) изследвания; 3) Научно-педагогически интерпретации.

Трудовете в теоретико-методическото направление имат значителен превес над другите две. От тях по-значимо място заемат двете монографии (Б/31 и Б/32), както и статиите (В/35, 36, 37) и научните доклади (Г/40,1, 43 и 45). В монографията Б/31, както и в изброените по-горе публикации, авторът разглежда геоекологията като ключ за решаване на поставени от него проблеми. Б/31 е структурирана в три основни глави. Изследвани са проблеми, свързани с ландшафтната екология, глобалната екология, природните катастрофи и рискове и теорията на сигурността. Логично е проследена връзката между антропогенизацията и антропогенните ландшафти, както и типовете взаимодействия в ландшафтната сфера. Авторът акцентира върху генезиса, типологията и релациите в антропогенизираните ландшафти, като ги обвързва в контекста на глобалната сигурност. В статиите В/34, 35 и 37 изследванията целят изясняване както на общи, така и на частни проблеми, свързани с опита за усъвършенстване на методиката в ландшафтно-екологичните изследвания. В тази връзка приемам за сполучливо разкриването и формулирането на т.нар. бинарни ландшафти и техните съседства. На базата на конкретни бални оценки по седем показателя методически се доказват три групи антропогенизирани ландшафти и техните възможни комбинации. Извършеният функционален анализ разкрива наличието на конфликтни зони с рискова уязвимост на ландшафтите. Глобалната несигурност в научните трудове е разгледана от хипотетична гледна точка, т.е. в контекста на ентропия (неопределеност, хаос), като се прави опит за обвързване с комплексния риск (Б/32 и Г/56). Отново на

базата на хипотеза (недоказана теория) се създава модел на бъдещо развитие на мегасистемата „човек-природа”. На нея е заложена еволюцията и развитието на техногенните цивилизации. Авторите твърдят, че полученният резултат е „научно-аналитично съгласие”, което може да се интерпретира като еволюция, но и дисхармония в системата „човек-технология-природна среда”. Интересен в това отношение е направеният извод на стр.113 „...търсенето на извънредни разумни технологични цивилизации има научна основа, но още не е ясно доколко можем да се доверим на резултатите от подобни модели” и с.123 „...моделът е грубоват и с вродена несигурност”. Възниква един въпрос – след като са налице получени количествени параметри (25 фигури), защо не е използвана за потвърждаване на някои факти информационната ентропия на К.Шенън. В теоретичен план са разгледани проблеми, свързани отново с мегасистемата „човек-природа” както от макроикономическа гледна точка, така и от гледна точка на мениджмънта на екологичната сигурност.

Регионалните (теренни) изследвания са едва четири на брой. Статиите и научните доклади (В/38; Г/42,46,47) засягат ландшафтната динамика, влиянието на човешкия фактор и вътрешноландшафтните връзки в раличните съседства. Препоръчвам на доц. Камен Нам да обърне по-голямо внимание на теренните изследвания за получаване на конкретика. Последната би го довела до конкретни регионални изводи, до основни закономерности и прогнози с конкретни измерения. Тези малко на брой трудове не дават възможност да бъдат групирани за написването на хабилитационен труд.

Третият аспект в творческата дейност на кандидата включва научно-педагогически публикации. Отново малък брой публикации (3 броя), едно учебно пособие (А/30) и два доклада (Г/43,44), които са тясно профилирани в това направление. Учебникът (А/30) има лекционнно-семинарен профил. Главното внимание е насочено към опазване на околната среда, рационалното природоползване и екологичния мениджмънт. За доброто усвояване на преподавания материал е публикуван терминологичен речник, както и 9 приложения. Според рецензента единствено първите две са от значение и имат

практическо приложение. Останалите седем броя (63 стр.) са извадки от приети международни конвенции, които подлежат на правно-екологичен анализ, който не е пряка цел на учебното пособие. Трябва да се отбележи, че учебно-педагогически интерпретации има и в другите научни трудове, които са в опосредствена форма. Може да се отбележи участието му в създаването на WORLD Atlas и в Двуетичния илюстриран албум, където се явява популяризатор на географски знания.

Доц.д-р Камен Нам е участвал в шест научноизследователски проекта на ведомствено ниво (СУ-ГГФ) и три по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”.

3. КРИТИЧЕН АНАЛИЗ НА ЗНАЧИМОСТТА НА ПОЛУЧЕНИТЕ РЕЗУЛТАТИ И ПРИНОСИ

Искам да потвърдя моето съгласие с Комисията, разгледала документите по конкурса за професор.

а) Да отпаднат за рецензиране научно-приложни и методически разработки с номера от 48 до 52. Моят аргумент е следният – те са по договорна тематика, за което авторът е получил хонорар. Ведомството е трябвало да издаде документ, че разрешава на кандидата да ги ползва, тъй като авторът е изгубил интелектуалната си собственост. Независимо от това аз съм ги отразил в рецензията като брой публикации;

б) Не е коректно да се самоцитираш;

в) Считам, че в подобен конкурс не подлежат на рецензиране научно-популярни статии (ЗЕ) и учебни програми (ЗЖ). Те бяха взети предвид при общата оценка на научно-преподавателската дейност на кандидата.

1. Извършената справка по Чл.116.2.а. установи липсата на списък за участия с доклади в международни форуми в чужбина.

2. Съгласно Допълнителни и препоръчителни критерии, кандидатът би трябвало да представи от 5 до 10 научни публикации в специализирани

международни издания, реферирани в ISI Web of Knowledge или SCOPUS или в издания с импакт фактор. Рефриран и индексиран е единствено дисертационният му труд в Русия. Извършената на добра воля справка от ИНСТИТУТА ЗА НАУЧНА И ТЕХНИЧЕСКА ИНФОРМАЦИЯ „PASCAL” (Nancy,France), включена в GEOREF IN PROCESS, COPYRIGHT, AMERICAN GEOLOGICAL INSTITUTE, не открих името на кандидата. Това подсказва, че трудовете му не са познати в чужбина.

3. Според рецензента след отпадането на публикации, посочени по-горе, не е типично представените трудове в конкурса за доцент да бъдат повече от тези за професор.

4. Пак в препоръчителните разпоредби се изисква да си бил научен ръководител поне на един докторант. Научен консултант не е равно на научен ръководител. Възниква и въпросът защо на основната месторабота в СУ-ГГФ не е ръководил докторант?

5. Не искам да бъда дребнав, но има обяснения, които са неточни. В монографията (А/30) стр.24 – „Обект на комплексната природна география... и границата на слоя е с мощност...км”. Риторичният въпрос е колко W или kWe? Стр.25 – Закони... връзката между явленията и предметите” – вероятно са обектите, и т.н. На стр.88 легендата на ландшафтната карта шеговито е наречена „пътеводител”! Легендата, особено на тази карта, е „логична, йерархична конструкция, която обяснява „че на един знак не отговаря един образ”. При тези синтезни карти този образ показва степента на обобщеност.

6. Монографията (А/31) е разработена на хипотетично ниво. По отношение на рискометрията (стр.116) формулата авторска ли е? Тя е доста теоретична и трудно могат да се изведат параметри от теренни изследвания. Анализът на бъдещото развитие на мегасистемата „човек-природа” отново се базира на ентропийната хипотеза. Как тогава авторът ще докаже, че създаденият модел е „теоретичен”?

7. Монографията (А/32) е интересна и достъпно написана. В нейната основа отново е заложена ентропията от гледна точка на термодинамиката (астрофизика). Според рецензента: 1) тя има в голямата си част научно-популярен характер; 2) процентно монографията засяга много малка част от шифъра на конкурса; 3) защо монографията няма научно рецензиране?

8. В много от публикациите се наблюдават повторения на едни и същи научни трактовки.

9. Справката за приносите можеше да бъде групирана в две направления: 1) новости в научните изследвания, и 2) потвърждаване на факти с нови методи и подходи. Така представената справка има подчертана раздробеност. Не може ясно да се разпознае кое е новост за науката и кое има потвърдителен характер. Някои от предложените приноси имат дискуссионен характер и няма признати оригинални научни приноси от други изследователи.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на гореизложеното считам, че представените материали от доц. д-р Камен Нам могат да се коментират в две направления:

1. Учебно-преподавателска дейност. Представеният учебник за ВУЗ, както и някои статии и доклади, имат дидактическа насоченост. Разработените лекционни курсове и работата със студенти и дипломанти ми дават право да дам висока оценка в това направление.

2. Научна дейност. Извършеният критичен анализ на значимостта на получените резултати ме убеждават, че голяма част от публикациите имат публицистичен стил при излагане на актуални идеи, което не е добър атестат за кандидата.

Трудно е, но не мога да препоръчам на членовете на Научното жури да гласува положително предложение за избирането на доц. д-р Камен Нам за

академичната длъжност „професор“ по научната специалност 01.08.01. Физическа география и ландшафтознание (Природна география. Ландшафтна екология. Глобална екология) поради неизпълнени изисквания на Правилника за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“.

Рецензент:

(проф.дгн Иван Чолеев)

11.11.2014 г.

С о ф и я